

veziLO

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

0 nekaterih sindikalnih nalogah

„Samo dobro obveščen in osveščen delavec je lahko dober samoupravljaec in gospodar, hkrati pa se tudi sam plemeniti in kultivira“, je povzel besedo na posvetu s predsedniki komisij za obveščanje pri medobčinskih in občinskih svetih zveze sindikatov predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner. Omenil je, da je bilo obveščanje doslej preveč zapostavljeno in da ni dobro, če sindikati niso organizirani tako, da bi obvladali tudi to sestavino samoupravnih družbenih odnosov.

„Delavec mora biti dobro in objektivno obveščen o gospodarjenju in starju organizacije združenega dela. Vsak prispevek k temu je dobrodošel pri uveljavljanju družbenoekonomskega položaja delavcev in pri gospodarjenju.“ Opozoril je na nekatere neposredne oblike obveščanja. „Delavska enotnost naj bi dobila še bolj pomembno vlogo pri osveščanju sindikalnih aktivistov in delavcev. Gre za večjo kakovost in naklado – saj bi bilo idealno, če bi jo dobil vsak delavec.

Javna glasila, republiška in regionalna, so prav tako pomembna za uveljavljanje vsega, kar služi napredku združenega dela. Množica lokalnih časopisov marsikdaj predstavlja – ob radiu – edino glasilo.

Glasila organizacij združenega dela. Gre za prek 500 glasil združenega dela z mesečno naklado prek 900 tisoč primerkov. Izdajajo jih v različnih obdobjih, večinoma mesečno, na krajše ali daljše obdobje. To so tista sredstva obveščanja, ki lahko zelo veliko storijo za neposredno obveščenost delavca. Ponovil bi, da je za nas celotno področje obveščanja eden od temeljnih pogojev za uspešen družbenoekonomski razvoj, pa tudi za uspešno uresničevanje vloge sindikatov.

NEKAJ KONKRETNIH NALOG SINDIKATOV

V ospredju prizadevanj sindikatov je bilo in bo to tudi vnaprej krepitev samoupravnega položaja delavca. To bi z drugimi besedami pomenilo: delavca je treba preobraziti v stvar-

nega gospodarja z družbenimi sredstvi za proizvodnjo, z družbenim dohodkom in z združevanjem dela in sredstev z drugimi delavci v združenem delu. Torej ne gre za gospodarja nasploh, temveč za družbenega gospodarja, kar pa, seveda, utrjuje tudi vlogo njegove osebnosti. Še posebej gre za uveljavljanje delavca kot samoupravljalca v tozdu, kot njegovi najbolj neposredni skupnosti, kjer združuje delo in sredstva z drugimi delavci. Ne bom podrobneje navajal nekaterih drugih oblik, ki zunaj tozda krepijo samoupravni položaj delavca. To so predvsem delovne organizacije, povezovanje v sestavljeno organizacijo, poslovne in planske skupnosti, gospodarske zbornice, kar vse je oblika združevanja delavca ter njegovega dela in sredstev.

Zelo pomembno je tudi delovanje nekaterih organov, ki posredno prav tako krepijo samoupravni položaj delavca in so hkrati tudi pomembna naloga sindikatov. Tu mislim zlasti na organe samoupravne delavske kontrole. Prav zanimiva bi bila vaša analiza, koliko so organi samoupravne delavske kontrole dejavnik osveščanja delavcev in koliko pišejo o tem tudi lokalni časopisi, še posebej pa glasila organizacij združenega dela. Mislim, da bolj po redko, kajti kjer se pojavljajo kot resen družbeni činitelj, tam se navadno pojavljajo tudi odpori proti njihovemu delovanju. Nekaterim strukturam v organizacijah združenega dela velikokrat ni prav nič pri srcu, da bi izšlo verodostojno poročilo in stališče organa delavske kontrole v glasilu OZD ali celo v lokalnem časopisu, Delavski enotnosti ali v Delu...

Drugo področje, ki krepi samoupravljanje, je povezanost delovanja sindikatov in delavcev v združenem delu s krajevno skupnostjo. Tu imamo, tudi z vidika informiranja, veliko možnosti za krepitev te povezanosti. Ta je zelo pomembna, saj gre končno za položaj človeka kot delavca – samoupravljalca in hkrati za stanovalca – občana. Važno področje samoupravnih odnosov je tudi tako imenovana interesna organiziranost v samoupravnih interesnih skupnostih gospodarstva in lja tudi na uresničevanje tako imenovane svobodne menjave dela

(nadaljevanje na 2. st.)

Avtorica tega članka, tov. Milka Vukobratovič, medfazni kontrolor v Kometu, je nova sodelavka v akciji „Tisoč delavcev-sodelavcev“.

Že v prejšnji številki VEZILA je pisalo, da v drugi polovici aprila poteče mandat delegatom v vseh samoupravnih organih Kometa, ki so bili izvoljeni na volitvah v letu 1978.

Volitve v samoupravne organe v delavski svet, v odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu, v odbor samoupravne delavske kontrole in v disciplinsko komisijo, so potekale 18. aprila 1980 od šeste do osemnajste ure v sejni sobi delovne organizacije. Volilna komisija je ugotovila, da je kandidacijski postopek potekal pravilno.

Izidi volitev v Kometu

Delegate so predlagali delovni ljudje v svojih samoupravnih skupinah. Predlagani kandidati so potrjeni na zborih delovnih ljudi 25. 3. 1980.

Komisija je tudi ugotovila, da so v organih upravljanja zastopani delavci iz celotnega delovnega procesa.

V volilni imenik je vpisanih 431 volilcev. Od tega je glasovalo 359 volilcev ali 83,30 odstotno.

Neveljavnih glasovnic za delavski svet je bilo 11, za odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu 7, za odbor samoupravne delavske kontrole 5 in za disciplinsko komisijo 11.

Delavski svet je na svoji zadnji seji 29. aprila 1980 potrdil novoizvoljene delegate. Delavski svet v novi sestavi se je prvič sestel 27. maja 1980.

VUKOBRA TOVIČ MILKA

Dopusti so pred vrati

S hitrimi koraki se spet bližajo dopustniški dnevi. Da bi bili vsi, iz obeh delovnih organizacij, seznanjeni o letovanju v našem počitniškem domu v Červaru pri Poreču, bom na kratko opisala kako je z našim delom, oziroma kakšne in koliko prostorov imamo in seveda ceno letovanja za letošnjo sezono.

V domu so razen kuhinje, ki je skupna, in kopalnice, še tri sobe s po dvema ležiščema in ena soba s petimi ležišči.

Cene v našem domu so naslednje: za letovanje v sezoni od 10. 7. 1980 do 31. 8. 1980 je cena 50,00 din po ležišču za delavce KOMETA in njihove ožje družinske

člane. Za zunanje goste je cena po ležišču 70,00 din. Izven sezone je cena ležišča za delavce KOMETA in njihovo ožje sorodstvo 30,00 din, za zunanje goste pa 40,00 din.

Tudi za letošnjo sezono je sindikat KOMETA zadolžen za organizirano letovanje. Za letovanje v Seči je veliko zanimanje z naše strani, kakor s strani DO BETI za letovanje v Červaru. Tudi letos bomo organizirali izmenjavo naših oziroma Betinih delavcev.

Za vse informacije, vpise in ostale podatke se obračajte na predsednika OZS KOMET tov. Mišmaš Zinko v pripravi dela.

M. Z.

USPELA REFERENDUMA – Pred kratkim sta imeli obe belokranjski občini referendum za ponovno uvedbo krajevnega samoprispevka. Krajin Metlike tudi tokrat niso zatajili.

Misel z vprašanjem

Se pa res včasih obnašamo, da nas je lahko sram. Ko začutimo prostost, jo takoj izrabimo. Morda bi zaleglo že zapisovanje v kakšno črno bukvo in naslednji dan pranjeneurejenih možgan pri strogem sekretarju. Nekaterim bi bilo treba odtegniti kak dinar od plače, tedaj šele bi morda postal discipliniran, solidaren, zavesten.

Pravijo, da najde lepa beseda lepo mesto. Kaže, da ne pri vseh, da se posamezniki poživljajo na dogovorje-no obnašanje, na red, da so brez občutka pripadnosti skupini, ki jo imenujemo delavski razred.

In ti posamezniki izkoristijo vsako priložnost, vsak trenutek nenadzorstva, da lahko pobrišejo domov, s pospešenimi koraki nimo vratarja, pa naj je ura trinajst, naj je to pred prvim majem, ko je v naši restavraciji proslava, posvečena delavskemu prazniku. Svobodna proslava v svobodni deželi, ko se nam ni treba bati žandarjev in njihovih gumijevk.

Nekateri pa lepo domov. Govornik, pevski zbor in recitatorji naj izvajajo svoje kulturno in delavsko poslanstvo tistim, ki niso tako iznajdljivi, da bi stisnili torbico pod pazduho in z njo krenili sončnemu dnevu v objem.

Misel ima vprašaj: kje je delavska zavest teh beguncev?

T. G.

ZAHVALA

Po dolgi in hudi bolezni je v štirindevetdesetem letu nehalo biti srce moje drage mame Katarine Simčič. Iskreno se zahvaljujem sindikalni organizaciji Komet in mojim sodelavcem za podarjene vence in rože, in vsem, ki so se v tako velikem številu poslovili od pokojnice.

Žalujoča Rezka Simčič

(nadaljevanje s 1. st.)

med delavci tozid in delovnih skupnosti skupnih služb v OZD in med delavci v materialni proizvodnji in družbenih dejavnostih. Med nalogami naj omenim splet delegatskih odnosov, za katere mora biti sindikat posebej odgovoren, posebno za tisti del delegatskih odnosov, ki se oblikuje v združenem delu, od tozida do vseh drugih oblik delegatskega povezovanja, tja do federacije.

Ena od oblik za krepitev samoupravljanja so tudi klubi samoupravljalcev, ki so organizirani v večini občin, njihovi neke vrste pokrovitelji ter pospeševalci in organizatorji pa so občinski sveti in občinske organizacije zveze sindikatov.

Krepitev samoupravljanja bo torej še naprej temeljna družbena naloga sindikatov, s tem pa tudi osrednja naloga vseh delov in oblik obveščanja delavcev.

Drugo enakovredno področje pa so prizadevanja za razvoj proizvodnih sil, krepitev materialne podlage dela in gospodarske stabilnosti. Ponovil bi staro resnico, da ne more biti uspešnega samoupravljanja, če to ni povezano z uspešnim gospodarjenjem. In obratno: v naših družbenih pogojih, ko razvijamo samoupravni položaj delavca, njegovo osvoboditev, je jasno, da nobeno gospodarjenje ne more biti učinkovito, dobro, napredno, če hkrati ne omogoča tudi razvoja samoupravnih odnosov.

Na tem področju je nekaj zelo perečih nalog.

1. Stabilizacija gospodarstva. Večja gospodarska stabilnost je v tem trenutku odločilnega pomena tako za razvoj samoupravljanja, za napredek gospodarstva, pa tudi za našo politično stabilnost in s tem tudi posredno obrambno sposobnost. Nestabilnost in visoka stopnja inflacije ustvarjata celo vrsto težav, socialne negotovosti, več administriranja, poglobljene socialne razlike, zmanjšanje gospodarskih učinkov. Vse skupaj seveda ustvarja tudi podlago za družbene zaostitve, ki jih sovražne sile izrabljajo za

poglobljanje nezadovoljstva delavcev. Zato je v tem trenutku naša prednostna strateška naloga doseči večjo stopnjo stabilnosti. Stabilnost pa je mogoče doseči predvsem z boljšim gospodarjenjem.

2. Uveljavljanje družbenega planiranja. Po eni strani gre za sprotno, kratkoročno, enoletno in še krajše planiranje, po drugi pa - hkrati - za uveljavljanje dolgoročnega planiranja. Mislim predvsem na potrebo temeljite analize uresničevanja sedanjega srednjeročnega plana za obdobje 1976-1980 in na priprave novih srednjeročnih planov za obdobje 1981-1985. Ob tem vprašanju se mora razčistiti, kaj so resnična prizadevanja za stabilizacijo, za trden gospodarski razvoj in s tem tudi za družbeni napredek. Povedati moram, da smo vsi skupaj v precejšnji zamudi. Šele sedaj oblikujemo prve osnutke temeljnih družbenih dogovorov o temeljnih planov, ki so šele podlaga za konkretne samoupravne sporazume o temeljnih planov in nato za plane same. Gre za vse ravni planiranja, od tozida navzgor in od federacije navzdol. Gre za sočasno usklajevanje planov na vseh ravneh, ki naj bi do konca leta omogočili sprejem solidarnih in od delavcev sprejetih planov, ki bi bili opora dobremu gospodarjenju in uveljavljanju samoupravnega položaja delavca. Zato je vse to zelo pomembna naloga vseh oblik obveščanja delavcev.

3. Delitev po delu in rezultatih dela je ozko povezana z doseganjem potrebnih gospodarskih učinkov in stabilnosti gospodarstva. Čeprav veliko govorimo o potrebi uveljavljanja delitve po delu in rezultatih dela, še nismo veliko dosegli. Očitno je, da pri mnogih dejavnikih, pri najodgovornejših poslovnih in drugih delavcih še ni dovolj razvit občutek, da je to glavna podlaga za to, da bi delavec postal gospodar in samoupravljalec in da bi ga to spodbujalo k boljšemu delu in gospodarjenju. Še posebej je premalo razvito nagrajevanje strokovnih, umskih delavcev. Sicer je to res zapleteno, vendar se premalo trudimo, da bi prišli do takih oblik nagrajevanja, da bi tudi delavce spodbujali k boljšemu in uspešnejše-

mu delu. To je skoraj pomembnejše kot smao stimuliranje delavcev za strojem. Ti imajo namreč zelo omejene možnosti za povečevanje svojega dela, medtem ko imajo strokovni delavci neprimerno večji vpliv na ustvarjanje dohodka, s tem pa tudi na gospodarjenje.

4. Zaposlovanje. Že nekaj časa pripravljamo sejo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o zaposlovanju in smotni izrabi delovnega časa. Gre za dva zelo pomembna elementa gospodarjenja in družbenega ter osebnega položaja delavca. Želimo mobilizirati delavce za njihov bolj odgovoren odnos do politike zaposlovanja in do izrabe delovnega časa. Imamo še velike rezerve v izboljšanju produktivnosti dela, v boljšem gospodarjenju. S tem je povezana cela vrsta vprašanj o tem, kako naj zaposlujemo. Za nas je izhodišče, da v Sloveniji ne gre več zaposlovati preko naravnega prirasta in upoštevanje minimalno migracijo delovne sile. Upoštevati bi morali, da smo v Sloveniji in Jugoslaviji dosegli takšno stopnjo ekonomskega in družbenega razvoja, da ne moremo več pospeševati razvoja z visoko rastjo zaposlovanja in z majhnimi naložbami v delovna sredstva, kar prinaša tudi relativno majhen dohodek na delavca. Moramo začeti več vlagati v sredstva na posameznega delavca in ob večjem znanju, bolj kakovostnem, zahtevnem delu dosegati večji dohodek. Naše delo ne more več biti poceni. Delavci ni več delovna sila, j najemni delavec, ampak subjekt, ki stopa v delovno razmerje in hkrati z drugimi delavci združuje delo in sredstva.

Pri delovnem času smo soočeni s celo vrsto problemov, od razporeditve delovnega časa do njegove boljše izrabe. Gotovo je, da ga izkoriščamo sorazmerno slabo in da so tu velike rezerve za povečevanje storilnosti celo brez zaposlitve novih delavcev in celo brez novih vlaganj. Že v sedanjih nizki izrabi delovnega časa je velika rezerva, da s temi stroji in delovnimi zmogljivostmi in znanjem naredimo več.

5. Prizadevanja za napredek družbenega in osebnega standarda delavcev, njihovo izobrazbo in kulturo, smotno izrabo prostega časa so področja, ki so nekako klasična za sindikate in jih moramo še naprej obravnavati kot zelo pomembna. Po njih bodo delavci še naprej merili tudi učinkovitost sindikatov. Koliko je sindikat njihova organizacija, bodo sklepali po tem, koliko bolje bodo živeli, kakšno znanje si bodo lahko pridobili, kakšno kulturno raven, ali se bodo lahko tudi razveselili, kako bodo pri tem socialno varni in pri tem gre tudi za sklop zdravstva, socialnega varstva, pokojninskega zavarovanja in za druga področja. Vse to pa je neposredno odvisno od tega, kako bomo krepili našo gospodarsko moč in samoupravni položaj delavca. Če bo delavec krepil naše gospodarske temelje, bolj produktivno delal, povečeval dohodek in če bo hkrati samoupravno odločal, bo sam poskrbel tudi za urejeno stanovanjsko gospodarstvo, zdravstvo, izobraževanje in vsa ostala področja, ki so

KORISTNO IN PRIJETNO - Mladi iz TOZD kodranka in volna so pripravili že dvakrat akcijo urejanja okolja. Nasploh je čutiti med mladimi v tej temeljni organizaciji vedno več pripravljenosti za delo. Tako je prav: naredijo kaj koristnega, poleg tega pa se tudi bolje spoznajo med seboj. Ne bi bilo odveč, če bi jih posnemali mladi iz drugih temeljnih organizacij.

(Nadaljevanje na 3. strani)

(nadaljevanje z 2. st.)

pomembna za njegov standard in tudi za razvoj proizvodnje.

Na zadnji seji predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije smo ugotovili, da raven družbene prehrane delavcev spet upada, ugotovili smo, da se zmanjšuje odstotek delavcev, ki imajo zagotovljen topel obrok na delovnem mestu, in povečuje število tistih, ki dobivajo denarne bone. To je zelo slabo, saj se boni pretvarjajo v osebni dohodek. Za prehrano delavca na delovnem mestu, ki mu je najbolj potrebno, da bi dosegel večji učinek, pa zmanjka denarja. To je že eno od takih, klasičnih sindikalnih in pomembnih družbenih vprašanj, ki jih bomo uredili.

Podobno lahko rečemo za zdravstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, izobraževanje, otroško

Titov gardist

ALOJZ PLUT je skladiščni delavec v TOZD kodranka in volna. Nismo se pogovarjali o njegovem delu, marveč o tem, kje in kako je služil kadroviski rok.

„K vojakom sem odšel z devetnajstimi leti“, pove Alojz Plut in nadaljuje: „1954. leta sem bil v Titovi gardi na Dedinjah. Morali smo varovati Tita, Kardelja, Gošnjaka, Željka, Moša Pijade. Naštete tovariše smo spremljali na potovanjih, držali smo častno stražo na letališčih in železniških postajah. Bil sem na letališču, ko je prišel v Jugoslavijo etiopski predsednik Heiles Selasie, a tudi, ko nas je obiskal turški predsednik.“

„Kako je potekalo vojaško življenje?“

„Teden dni smo vadili, sedem dni pa smo morali spremljati državnike na njihovih poteh. V Titovi gardi sem preživel šestnajst mesecev. Disciplina je bila ostra, imeli pa smo dobro hrano.“

JANEZ ŽELE

varstvo. Delavca ne more zadovoljiti, če skrbimo le za večjo produktivnost dela, za planiranje, za delitev po delu. To so temeljna vprašanja, niso pa edina. S temeljnimi socialnimi in drugimi pravicami delavcev bi se moral sindikat neposredno ukvarjati, saj tako brani še posebej tiste sloje delavcev, ki lahko najmanj vplivajo na svoj družbenoekonomski položaj.

6. Kulturno življenje delavcev. Pripravljamo sejo republiškega sveta ZSS na temo „Delavec-kultura-sindikat“. Pripravili smo gradivo in stališča za to sejo, podlaga pa so bili posveti na medobčinski ravni, v nekaterih organizacijah združenega dela in nekaterih drugih institucijah.

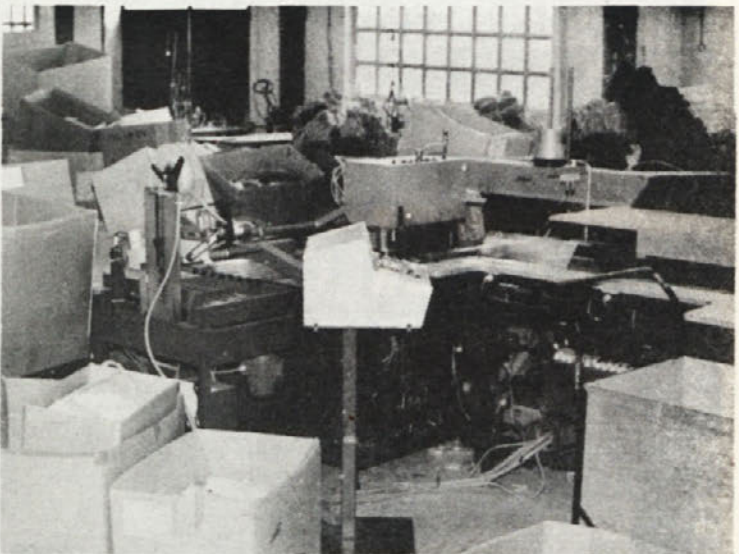
Želimo spodbuditi delavce vse do osnovne organizacije sindikata, da kulturnemu razvoju in življenju delavcev posvetimo večjo pozornost, saj ne bo hitrejšega razvoja samoupravljanja, preobrazbe iz meznega delavca v delavca-gospodarja in ne napredka proizvodnje, če delavca ne bomo kulturno razvili, delavčeva kultura se da pojmovati zelo široko – od kulture dela, odnosa do dela, do kulture medsebojnih odnosov med ljudmi in do čistega kulturenga ustvarjanja. To je pomembno tudi za to, da se učinkoviteje upremo razpoloženju meščanske potrošniške družbe. Opozarjamo na tako zgrešeno miselnost, da je življenje človeka in njegovo delo namenjeno v bistvu samo kopičenju materialnih dobrin, in več ko ima človek vsega, bolj je zadovoljen in bolj je utelešeno tudi njegovo človeško poslanstvo, njegova človeška bit. Gre tudi za mnenje nekaterih, predvsem tehnokratsko usmerjenih strokovnjakov, poslovnih delavcev in tudi politikov, češ da je najbolj pomembno, da delavcev in tudi politikov, češ da je najbolj pomembno, da delavca zadovoljimo z materialnimi dobrinami (stanovanje, hiša, televizor, dovolj hrane) pa se bo ukvarjal predvsem s seboj, oblast in upravljanje pa bo prepuštil drugim.

Živeti bolje, tudi več trošiti, je odraz stvarnega družbenega napredka. Ni revščina tista dobra podlaga človeške sreče in humanih odnosov. Revščina je najhujša podlaga za najbolj krvava nasprotja med ljudmi. Zato je materialno blagostanje zelo važen pogoj za zagotovitev človeške sreče in napredka. Če pa ta postane ne le glavni, ampak edini smisel življenja, je to narobe. Tako življenje ne more služiti resničnemu napredku družbe, ki jo imenujemo socialistična družba; z idealom, da postane komunistična; družba brez socialnih razlik in monopola nad ljudmi, družba popolne socialne enakosti, ko bodo ljudi zadovoljevali po njihovih potrebah. To je daljnji cilj. Da pa bi ga lahko sploh dkaj dosegli, moramo poleg materialnega blagostanja in proizvodnje materialnih dobrin razvijati tudi človeško kulturo in družbene vrednote.

Čim bolj bomo uresničevali naše naloge, kot so razvoj samoupravljanja, pospešena stabilizacija in razvoj gospodarstva, utrjevanje socialne varnosti ljudi in delavska kultura, bolj bomo krepili tudi našo trdnost, enotnost in varnost. Danes se nam ni treba bati nobenega napada, če

REZULTAT NI VAŽEN – Šahisti Yulona iz Ljubljane ter šahisti naše delovne organizacije so napeli možgane in se pomerili med seboj. Ljubljančani so močno premagali naše predstavnike, vendar je to manj pomembno od srečanja samega. Vse premalo je podobnih akcij, vse manj smo družabni in vse bolj vsak zase. Ob takšnih in podobnih priložnostih je resnično vseeno, kdo je prvi in kdo zadnji.

To bodo skakali od jeze v TOZD konfekcija Metlika! Zakaj? Zavoljo pakirnega stroja na sliki, ki ne služi ničemer. Fotografski aparat je škrtnil, še preden so pokrili stroj s polivinilom, da bi bolj v miru počival. Pa naj, če je tako vsem prav. (Foto: Janez Žele)

bomo znotraj trdni. Lahko smo morda samo žrtev vsesplošnega svetovnega vojnega požara. Dokler pa gre za omejene vojne, pa ne moremo pričakovati nobenega napada, če ne bo povoda v kakršnikoli notranji razrahljanosti. Zato je vsak prispevek k trdnosti našega družbenega reda in njegovi uspešnosti tudi prispevek k naši obrambi, naši varnosti. Delavci so pripravljeni braniti tisto družbo, ki jim daje največjo možno svobodo, zagotavlja največji materialni in kulturni napredek

Vsa ta področja delovanja sindikatov so tudi predmet obveščanja. Bolj ko bomo poskrbeli, da bo delavec z njimi seznanjen v različnih oblikah in na vseh ravneh, in bolj ko bo vključen v samoupravno komuniciranje, bolj bomo tudi resničevali družbeno vlogo sindikatov in prispevali k splošnemu družbenemu napredku. In pri tem imajo komisije za obveščanje pri medobčinskih in občinskih svetih zveze sindikatov zelo pomembno vlogo.

MLADI V KODRANKI IN VOLNI

Na pobudo osnovne organizacije ZK so imeli v TOZD kodranka in volna volilno in programsko konferenco osnovne organizacije ZSM, na kateri je bilo prisotnih veliko mladih. Dogovorili so se o aktivnem delu, izvolili pa so tudi svoje predsedstvo.

In kje vse bodo mladi delali? Čutiti jih bo, tako zatrjujejo, povsod: v delu družbeno političnih organizacij, posegali bodo v kadrovisko politiko, se udeleževali športno rekreativnih dejavnosti, izkazali se bodo v SLO in DSZ, skrbeli za informativno dejavnost, zanemarili pa ne bodo mladinskih delovnih brigad.

Ivan Žabčič

OB SLOVESU
S TITOM

Metlika v fotografiji

1. SLIKA — Učenke Poklicne tekstilne šole Beti so pripravile razstavo knjig, ki govore o liku maršala Tita. Z zanimanjem so si jo ogledali tudi drugi zaposleni iz Beti.

2. SLIKA — Osnovnošolski učenci so imele stražo pred sliko pokojnega predsednika, ki je ljubil mladino in je bil ponosen nanjo.

3. SLIKA — Žalno povorko po ulicah Beograda so spremljali naši delavci prek televizijskih sprejemnikov: velika večina doma, a tudi v temeljnih organizacijah smo namestili televizorje. Malo katero oko se ni zasolžilo.

4. SLIKA — Na Trgu svobode se je zbrala množica Metličanov: otrok, mladine, delavcev, kmetov, starčkov. Poslednjič so se hoteli pokloniti velikemu voditelju, geniju in revolucionarju Josipu Brozu—Titu. Komemoracija je bila v torek, 6. maja, ob 13. uri, govornik je bil Milan Vajda, predsednik OK SZDL Metlika, metliški mešani pevski zbor Beti pa je zapel tri pesmi: Naša zemlja, Ko v ranem jutru in Jugoslavija. Krajan Metlike so poslali z žalne svečanosti sožalno brzojavko najvišjim zveznim in republiškim organom.

5. SLIKA — V sejni sobi skupščine občine Metlika je bila šest dni odprta žalna knjiga, v katero so se krajan naše občine množično vpi-sovali.

6. SLIKA — V izložbenih oknih so bile slike tovariša Tita z žalnim trakom. Ljudje so na svojo pobudo tudi s temi simboli izrazili globoko žalost. (Vse fotografije: Janez Žele)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta JURIJA ADLEŠIČA se iskreno zahvaljujem delavcem iz TOZD konfekcija Metlika in sindikalni organizaciji za podarjeni venec. Hvala sodelavkam in sodelavcem za izraze sožalja in za obisk na domu.

Hčerka Marija
Avguštin z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame ANE NEMANIČ se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata KOMET in sodelavcem za podarjeni venec in cvetje ter izrečeno sožalje. Posebna hvala Kristini Kočevar, njeni mami ter Mileni Springer. Še enkrat hvala vsem, ki ste mojo mamo pospremili na zadnji poti.

Hčerka REZKA KONČAR
s sinom

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta JOŽETA ŠTEFANIČA iz Gornjih Dobrav 5 se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji BETI TOZD Barvarna, sindikalni organizaciji KOMET ter vsem sodelavcem in sodelavkam iz BETI in KOMETA za podarjene vence, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

BROZ MARIJA
ŠTEFANIČ TONE

ZAHVALA

Ob smrti drage mame JELE ANDRIČ se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz TOZD konfekcija za sožalje in denarno pomoč, osnovni organizaciji sindikata pa za podarjeni venec.

Ljubica Andrič

ZAHVALA

Komaj petdeset let star je umrl moj dragi oče JANKO PLESNIK iz Grduna pri Karlovcu.

Iskrena hvala vsem, ki ste pospremili mojega dragega očeta k počitku, mi izrekli sožalje ter počastili njegov spomin. Sodelavcem iz TOZD konfekcija hvala za podarjeno cvetje in denarno pomoč.

Žalujoča hčerka
Vesna z mamo
in bratom

Koliko nas je?

KOLIKO NAS JE BILO

31. aprila 1980?

Morda bodo koga zanimali podatki, koliko nas je bilo po posameznih temeljnih organizacijah (DSSS) 31. aprila 1980.

Poglejmo:	moški	ženske	skupaj
TOZD (DSSS)			
Kodranka	105	145	250
Pletilnica	83	45	128
Barvarna	72	31	103
Konf. Metlika	23	405	428
Konf. Dobova	9	148	157
Konf. Mirna peč	8	108	116
Konf. Črnomelj	12	254	266
IC	3	8	11
DSSS	130	162	292
SKUPAJ:	445	1306	1751

PRIŠLI

DSSS Miroslav Plavetič
Branko Profuzič
Jože Per

ODŠLI

Nikola Galinac
Jože Nemanič

TOZD KONFEKCIJA
METLIKA:

Mara Balen
Marica Car
Vida Šegina
Zora Hofman
Barica Bradica
Marija Mačečevič

Ana Vuzen
Marica Trpčič
Jelena Tonkovič

TOZD PLETILNICA

Mijo Maršič

Ivan Kočevar

TOZD KODRANKA

Martina Badovinac
Stjepan Mihalič
Mira Badovinac

Zlata Ladešič
Nikola Kezele

TOZD BARVARNA

Peter Krže

Ivan Maurer
Milan Bajuk
Stjepan Resovac
Nikola Lukanič

TOZD KONFEKCIJA
ČRNO MELJ

Bogdan Jambrošič

Rozalija Balkovec
Marija Butala

TOZD KONFEKCIJA
MIRNA PEČ

Božica Rozman

Slavka Šircelj
Jožefa Kos
Angela Makše

TOZD KONFEKCIJA
DOBOVA

Kristina Ogorelec

Atletske
tekme

Ob petdesetletnici Tekstilnega in obutvenega centra v Kranju so organizirali atletske tekmovanje ekip tekstilnih šol iz Ljubljane, Kranja, Murske Sobote, Škofje Loke, udeležile pa so se ga tudi učenke Poklicne šole Metlika in mari-borska ekipa. Naših deklet je bilo osem, tekmovala pa so v naslednjih disciplinah: v štafeti 4 x 100 metrov, v teku na 600 metrov in sto metrov, v skoku v višino in daljino ter v suvanju krogle.

Čeprav smo se pripravljali malo časa in nismo imeli za trening skoraj nikakršnih možnosti (trenirali smo v stelniku na Vinomeru), smo dosegli lep uspeh. Štafeta 4 x 100 metrov je bila prepričljivo prva (za srednje šole) z odličnim rezultatom 58,02 sekunde. Tekmovalke naše Poklicne šole so bile med najmlajšimi.

Zmagovalno ekipo so sestavljale: Maja Zupanič, Renata Bucik, Lidija Puš in Višnja Biličič.

V drugih disciplinah pa smo se takole odrezali: v skoku v višino smo dosegli tretje mesto, tretji smo bili v teku na 600 metrov, osvojili smo četrto mesto v skoku v daljino, pri suvanju krogle pa peto. Če ne bi bila Višnja Biličič diskvalificirana v teku na sto metrov zaradi prestopa na drugo stezo, bi osvojili v tej disciplini prvo mesto.

V skupno plasmaju smo dosegli tretje mesto, kar je brez dvoma lep uspeh, če vemo da smo bili številčno najslabše zastopani.

GOJKO KLIPA

Sekstet „Vitis“

V naši delovni organizaciji od oktobra lani vadi šest fantov z imenom sekstet „Vitis“. Vodja in prvi tenor je Branko Herak, zaposlen v DO Beti TOZD KODRANKA. Drugi tenor poje Stariha Jože, zaposlen v KZ Metlika, bariton pojeta Simonič Martin, ki dela v DO Beti in Cej Zvone, zaposlen v IMV Novo mesto, bas pa Majzelj Janez, zaposlen v Krki Novo mesto in Kočevar Lojze, zaposlen v skladišču gotovih izdelkov v Beti.

Pobudo za ustanovitev seksteta je dal Branko Herak, pridružila sta se mu Stariha in Simonič, nato pa še ostali trije člani. Vsi člani Vitisa so se prej in se še ukvarjajo z glasbo, bodisi da so peli v pevskih zborih, igrali pri godbi na pihala ali pa so člani folklorne skupine. Torej niso po naključju zbrani, ampak so to fantje, ki se že dalj časa ukvarjajo z glasbo. Čeprav pet članov Vitisa istočasno poje tudi v mešanem pevskem zboru Beti, Fantje poudarjajo, da sekstet ni veja zbora Beti, niti sekcija kakšnega metliškega društva, temveč je samostojna skupina fantov navdušenih za petje. Z drugimi besedami: člane Vitisa družijo petje in veselje do petja.

Sekstet ima vaje večkrat tedensko, in sicer v poklicni šoli Beti, kjer je pianino, ki je potreben za vaje, kupljen pa je bil na pobudo Tonija Gašperiča. Ob tej priložnosti se za-

hvaljujejo člani Vitisa Toniju Gašperiču za moralno in materialno pomoč, ki je bila potrebna za ustanovitev in začetno delovanje seksteta.

Sekstet je prvič nastopil lani novembra v delovni organizaciji Beti, in sicer na podelitvi nagrad jubilarantom. Nadalje so nastopili še letos za 8. marec v Domu počitka v Metliki, kjer so pripravili recital z recitatorko Ireno Sumina.

Vrli fantje imajo veliko načrtov. Letos nameravajo našturirati samostojen koncert, ki

naj bi bil ob obletnici njihovega delovanja. Predstavili se bodo s tamburaši in recitatorji Mladinskega kluba na večernem recitalu, poleg tega so tu še nastopi na raznih prireditvah. Obstaja pa možnost, da bodo zapeli tudi kakšno veselo podoknico pod oknom prikupne deklice.

Torej načrtov je veliko, volje tudi, zato nam ostane samo to, da zaželimo sekstetu Vitis še veliko uspehov ter da bi nas še v bodoče razveseljevali s svojim petjem.

IRENA SUMINA

NOVO DRUŠTVO – V učilnici poklicne šole je bilo ustanovljeno društvo inženirjev in tehnikov občine Metlika. Za prvega predsednika društva je bil izvoljen ing. Ivan Biščan. Društvo je sprejelo načrt dela in v kratkem pričakujemo njihove prve akcije. (Foto: Janez Žele)

DIPLOME PODELJENE – Na posnetku je nekaj profesorjev Visoke tehniške šole iz Maribora, ki so se udeležili slavnostne podelitve diplom izrednim slušateljem. Svečanost je bila v sejni sobi nove kodranke, poudarjeno pa je bilo, da mariborska fakulteta z velikim zadovoljstvom podeljuje diplome mladim ljudem, ki so poleg službe in obveznosti doma uspeli končati študij. Diplome so prejeli slušatelji iz Laboda, Novoteksa, Beti in Kometa. Iskreno jim čestitamo. (Foto: Marjetka Žele)

OBOJESTRANSKO ZADOVOLJSTVO – Mladinke iz Kometa spoznavajo naprave za gašenje. V ozadju je poklicni gasilec Tine Fir, ki skrbi za razlago in za demonstracijo. Tine Fir je, tako vsaj trdi, z dekleti zadovoljen, dekleta pa z njim. Obojestransko zadovoljstvo pa privede do uspehov. Foto: Janez Žele

Iz Kometa

28. aprila so samoupravne delovne sindikalne skupine, ki jih je v naši delovni organizaciji sedem, obravnava poročilo o poslovanju v prvem trimesečju tega leta. Pismo gradivo so vsi zaposleni dobili nekaj dni pred obravnavo. Pričakovanje, da bodo razprave po skupinah živahnejše kot na zborih delavcev, se tokrat še ni v celoti potrdilo. Prepričani smo, da je to oblika samoupravnega odločanja, ki jo moramo uvesti v prakso in ki nas bo spodbudila, da bomo aktivneje sodelovali v razpravah in pri oblikovanju stališč.

● ● ●

Na seji OOOZK, ki je bila v aprilu, so komunisti poleg obravnave tematike iz občinskega področja dali tudi oceno o poteku in izvedbi poročila o zaključnem računu za 1979 leto, in oceno o poteku in izidu volitev v samoupravne organe. V okviru idejnopolitičnega izobraževanja so poslušali predavanje o Havanski konferenci neuvršenih.

● ● ●

Iz poročila o uresničevanju stabilizacijskega programa za leto 1980 je razvidno, da je bolniška v prvem trimesečju nižja kot je bila predvidena s planom. S tem smo že v tem obdobju prihranili nekaj več dohodka kot smo ga načrtovali. Takšnih podatkov se lahko vsi veselimo.

● ● ●

18. maja je bilo v šolski telovadnici v Metliki občinsko tekmovanje civilne zaščite, kjer se je 18 ekip pomerilo v znanju nujenja prve pomoči ponesrečenecem. Sodelovala je tudi ekipa naše delovne organizacije, ki sicer ni dosegla zavidljivega mesta, si je pa s pripravami in sodelovanjem obnovila znanje, kar je tudi namen takšnih tekmovanj. S. N.

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je zapustil naš dragi mož in oče STANISLAV MATKOVIČ. Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, mu darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Posebna zahvala gre sodelavcem in osnovni organizaciji sindikata iz TOZD konfekcija Metlika za vence in za denarno pomoč, enako tudi sodelavcem in sindikatu iz DSSS. Lepa hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih kakor koli pomagali.

Žalujoča žena
Zofka in
hčerka Vera

V vrtincu ugodja in groze

„Diethylamid lyserginske kisline“ je znanstvena oznaka za snov, ki jo včasih imenujejo tudi „duševna vodjkova bomba“. Že v zelo majhnih količinah 0,1 miligrama prav nenavadno vpliva na človeka in očitno poruši vse njegove pripomočke za dožemanje. Pod imenom LSD je ta snov v zadnjih letih razburila javnost, izzvala številne skandale in katastrofe.

Kakšni so torej čarobni učinki tega grozovitega mamila? Nekateri znanstveniki so ga preizkusili na sebi in poročali: „Občutljivost vseh čutov se neznansko poveča. Barve dobivajo skoraj nepredstavljivo moč in blesk. Glasba se spremeni v vidne oblike; čez hip postane telo težko kot svinec, takoj zatem pa se človeku zazdi, da brez težnosti plava v prostoru. Že zdavnaj pozabljene stvari si človek spet priključuje v spomin. Predmetov ne more več razpoznavati, pojmi o velikosti in prostoru se povsem spreminjajo in čas nenehno spreminja svojo hitrost. Človek lahko opazuje samega sebe iz daljave. Vsi ti pojavi ga lahko neskončno osrečijo, so pa lahko tudi prav satansko pretresljivi.“

Najpomembnejši sestavni deli tega mamila nastajajo iz žitnih bilkah. V prejšnjih stoletjih so se pri mletju žita često pomešali z moko in je zato prihajalo do nevarnih zastrupitev. Švicarski kemik Albert Hoffman je odkril LSD že leta 1938,

vendar je šele pet let kasneje ugotovil, kakšne pošastne posledice ima to mamilo. Ko je v laboratoriju delal poskuse z LSD, sta se ga polotila nemir in omotica. Odsel je domov, legel in se „potopil“ v prijetno spanje. Pozneje je poizkus ponovil in prišel do sklepa, da je odkril novo mamilo, ki ima neslutne posledice in daje človekovi zavesti popolnoma nove dimenzije.

Poročila o podobnih poizkusih z mamili poznamo že iz prejšnjih časov. Američan tames je leta 1902 pisal o svojih poizkusih s smejalnim plinom, ki so ga takrat uporabljali za sredstvo za narkozo. „Naše običajno zavestno stanje budnosti je samo posebna stopnja zavesti, okrog njega pa se kopičijo druge oblike zavesti, ki jih od jedra loči izredno tanka zavesa. V večini primerov se vse življenje tega ne zavedamo. Če pa jih znamo prebuditi, se lahko za nas spremenijo v „čarobno besedo“.“

Take čarobne besede so poznali že ljudje v davni preteklosti. Sploh je bil človek izredno iznajdljiv pri pripravljanju mamil in mamilom podobnih zdravil.

Med najstarejša zdravila, ki naj bi prinašala srečo, spada posušen mleček makove rastline, ki ga dandanes imenujemo opij. Opij ne prihaja s Kitajskega, kot meni večina ljudi, temveč izvira iz Egipta, Grčije in Turčije. Uživalca povsem opoji in pred očmi se mu prikažejo čudovite barvaste podobe, ki so čisto prežete s spolnostjo. Opij vsebuje tudi morfij. Le-ta blaži bolečine, je pa kot njegov sorodnik heroin zelo nevarno medicinsko sredstvo, ki lahko ob čezmernem uživanju zapelje človeka med notorične narkomane.

V Perziji pridobivajo hašiš, toda v nekaterih drugih državah ga imenujejo tudi marihuana. Ti dve mamili zazibljeta uživalca v polsen, v katerem se mu prikazujejo barvni prividi, sliši čudne glasove, prostor okrog njega pa se širi v neskončnost. Drugo klasično mamilo, kokain, pridobivajo iz grma koka na Javi, Sumatri in v južnoameriških Andih. Če ga uživamo v majhnih količinah, povečuje veselje do dela in poživlja.

Ob pomoči sodobne kemije se je število mamil izredno povečalo. Stara rastlinska mamila, ki so bila že skoraj pozabljena, so zopet začeli uporabljati, v kemičnih laboratorijih pa so odkrili tudi nova mamila. Mednje spadajo tako imenovani pomirjevalci in nevroleptiki, ki vplivajo na človeka pomirjevalno, ga sprostitijo ali mu izboljšajo razpoloženje. Uporabljajo jih v vseh mogočih trenutkih: igralci, kadar imajo tremo, študentje pred izpiti, ljudje, ki so zapadli v hude depresije ali jih mučijo skrbi in so žalostni. Vrh tega ta sodobna mamila odpirajo tudi nove možnosti v borbi proti duševnim boleznim ali nagnjenosti h kriminalu.

Kako pa ta številna mamila v resnici delujejo na človekovo duševnost in telo in kakšne so njihove nevarne posledice? V prvi vrsti vplivajo na izredno zamotana občutljiva in nenadomestljiva središča v človekovih možganih. Med poizkusi na živalih so uporabili postopke, pri katerih so s pomočjo najfinejših

kirurških instrumentov v možgane zasadili tanke igle in skoznje vbrizgali v možganske centre tisočinke mililitrov kateregakoli mamila. Tako se jim je posrečilo doseči, da so site podgane nenadoma postale neznansko lačne in žejne. Prav tako so povzročili potrebo po gibanju. Namen, ki so ga v glavnem hoteli doseči, pa je bil ta, da so točno ugotovili, na katere dele možganov vplivajo posamezna mamila.

Vendar nikakor ni potrebno, da bi mamila ali zdravila prišla v neposreden stik z določenim možganskim centrom. Do možganov lahko pridejo tudi skozi kri in tako vplivajo na določene živčne celice in centre.

Seveda je za medicino zlasti pomembno vprašanje, ali sploh in kateri kemični procesi igrajo posebno vlogo pri določenih boleznih. Omama LSD ima npr. podoben učinek kot duševna bolezen, le da traja kratek čas. Potemtakem bi lahko sklepali, da se pri nekaterih boleznih v možganih ustvarjajo take kemične spremembe kot pri uživanju LSD. Šele ko bomo to lahko dokazali, bomo lahko uporabljali sredstva, ki bodo delovala proti tem povzročiteljem bolezni kot protisrupi.

Mnoga klasična mamila imajo v modernem zdravilstvu in medicini velik pomen pri proizvodnji snovi, ki se uporabljajo izključno za zdravljenje. Vendar se tudi tu skrivajo nevarnosti. Pogostno uživane takih mamil, ki sprva vzbujajo dobro počutje, pospešuje slo po ponovnem uživanju in tako lahko pride do usodne navade. Posledica rednega uživanja kakršnegakoli mamila je vedno popoln duševni in telesni propad.

Drugače je s tako imenovanimi pomirjevalnimi sredstvi, ki nimajo tako katastrofalnih posledic. Kljub temu se zdravniki upirajo pretiranemu uživanju teh pomirjevalnih sredstev brez nadzorstva.

To pa še ni vse. Škodljive posledice in spremljalni učinki mamil se lahko pojavijo šele čez dalj časa. Pred kratkim so na primer odkrili, da že zelo skromne količine LSD škodujejo nosilcem dednih lastnosti hromosomom. Še vedno torej ne vemo, ali ne bodo nekoč tisti, ki še niso rojeni, plačevali za naše neprevidno ravnanje.

I. K.

AKCIJA ČIŠČENJA

Osnovna organizacija ZSMS Tozd kodranka in volna je že drugič pripravila akcijo čiščenja okolja. Na delo je prišlo veliko mladincev. Že to je eden od dokazov, da smo resno pristopili k izpolnjevanju nalog, ki smo si jih zadali na konferenci. Složni in delavni smo zato, ker se zavedamo, da delamo zase, za boljši jutri. Z delom se bomo oddolžili Titu, ki nam je veliko zaupal. Delali bomo tako, kot nas je učil.

Ljubica Spudič

Betko ima besedo

Dogovorili smo se, da bomo prodali počitniški dom v Seči. Zmenili smo se tudi to, da bomo za izrzeni denar kupili garsonjere in počitniške prikolice, ki jih bomo postavili ob naši modri morski obali, da bo delovni človek spoznal domovino in jo bo še bolj ljubil. Dom v Seči je bil, o razvajenost, predalec od morja, od plaž. Garsonjere pa bodo, sklepa Betko, pet centimetrov od vode. Enako se bo zgodilo z IMV izdelki.

Dve prikolici TOZD kodranka in volna, s katerima že razpolagamo, sta stali več mesecev pred delovno organizacijo.

Drugo leto jih bo, tako kaže, okoli štirideset. Betko se boji, da bo kdo pomislil, kako je postala Beti TOZD novomeškega IMV. Sicer pa je najvažnejše, da se bodo ljudje odpočili od bolj ali manj napornega dela.

NOV DELAVSKI SVET

Pred kratkim smo izvolili nov delavski svet delovne organizacije. Dosedanji predsednik Jože Štrucelj je predal funkcijo Tonetu Matjašiču, dolgoletnemu družbeno-političnemu in samoupravljskemu delavcu.

Krmilo je torej v pravih rokah. Se pa Betku le zdi, da je zaslužil ob slovesu s čela delavskega sveta Jože Štrucelj vsaj besedico, dve zahvali za štiriletno vodenje delavskega sveta. Ker ni kapnila misel o zahvali nikomur od samoupravljalcev (morda še komu drugemu) v možgane, bo to storil Betko.

Bivšemu predsedniku Jožetu Štrucelju lepa hvala za trud in marsikatero porabljeno prosto urico. Enako velja vsem bivšim delegatom.

To počenja Betko samo zato, da bi prispeval dlačico na poti, ki ji pravimo: izboljšanje medsebojnih odnosov. Na jeziku jih imamo velikokrat, v konkretnosti pa izpuhtijo kot vloga v močnem soncu.

VEZILO, glasilo delovnih ljudi DO Beti in Komet ureja uredniški odbor: Toni Gašperič (glavni odgovorni urednik), Slobodanka Videtič, Janez Žele, Desimir Milovanović, Vida Šegina, Marija Jakljevič, Jože Gerkšič, Tone Omerzel, Ivica Rajgelj, Jožica Cigič, Zdenka Gerkšič, Branko Herak, Milena Pavuna, Zvonka Gorenc, Sonja Zorc, Marjetka Žele, Milka Mavrin, Jože Novak, Vera Kostelec, Miodir Čikič, Ivan Brodarič, in Irena Kostevc. Tehnični urednik: Janez Pezelj, lektor: Iva Krže. Vezilo izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Priprava in stavek: ČZP Dolenjski list, Novo mesto. Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, Metlika.